

“A l'estat espanyol no hi ha normalitat democràtica”

Què us ha impulsat a escriure aquest llibre?

—Hi ha uns moments a la vida en què fas dues o tres passes enrere per mirar-te la realitat amb certa distància, perquè pràcticament t'has de pessigar per veure si pot ser cert allò que vius. I et dius que ja no aguantas ni una setmana més l'acceptació ovina d'aquesta aparent normalitat. Algunes persones m'han comentat que he fet un llibre molt agosarat. No ho sé. Sigui com sigui, no l'he escrit per ser agosarat, sinó per ser honest. No podia viure un any més sense dir aquestes coses.

—No som un país normal, diu?

—El fracàs momentani del catalanisme rau en el fet d'haver seguit un camí que ha trastornat totalment el llindar d'acceptació d'allò que és la normalitat. Tinc la sensació que qualsevol dia un novell llicenciat en periodisme de Yale o de Harvard vindrà de vacances a l'estat espanyol i començarà a veure coses i penetrarà una mica més enllà de la capa de brillant superfície monàrquica i quedarà profundament preocupat. I potser farà un llibre amb un títol com ara: *És Espanya un país democràtic?* I serà la sensació. Perquè, des del punt de vista de la qualitat democràtica, un europeu normal no acceptaria les coses amb les quals nosaltres hem de sobreviure cada dia. Però nosaltres ho acceptem igual com acceptem els abocadors la pobra gent de les faveles de Rio de Janeiro: viuen entre les escombraries i ho veuen com la cosa més normal del món. I no ho és gens, de normal. Gens. Al llibre, per tant, analitzo un fenomen des del punt de vista de la normalitat democràtica i concloc que a l'estat espanyol no n'hi ha, i que vivim una situació d'emergència.

—Què hi ha ara que no passés abans?

—Potser és allò de veure que el que es pretén per a nosaltres és ja d'una permanència preocupant. Possiblement hauríem d'haver reaccionat els anys 80, i no ho vam fer. I tampoc els 90. Però ha

Toni Strubell (Oxford, 1952) ha escrit 'El moment de dir prou' (Pagès Editors), on exposa “la manifesta incompatibilitat” entre la catalanitat i Espanya.

arribat un punt, amb la qüestió dels dos estatuts, el valencià i el del Principat, en què ens diuen: aquesta és la presó en la qual viureu, aquests són els límits que la democràcia espanyola us dona, així romandreu, i no de cap altra manera. Potser és que mai no havia estat tan clara com ara aquesta sensació de punt final.

—També analitzeu la qüestió de l'anomenada llei de la memòria.

—Sí. Perquè crec que aquest és el marc moral, històric i polític en el qual ens volen encabir. La llei sorgeix per un accident, pel resultat de les eleccions del 2004: la irrealització de les promeses no és, en aquest cas, la més o menys típica situació d'incompliment que ens podem trobar més o menys habitualment, ni és tampoc la frustració de la voluntat d'un polític, no: som davant d'un fracàs absolut de l'estat espanyol a l'hora de produir resultats democràtics. El seu procés de democratització ha quedat darrere de Sud-àfrica i d'Alemanya i d'Itàlia i de l'Argentina... Un dels episodis més funestos (en un any que ha vist denegades coses tan importants com ara l'anul·lació de la pena de mort de Joan Peiró o la revisió del judici a Salvador Puig Antich) i que més ens han de fer reaccionar com a catalans, des de la dignitat i des d'un sentit d'història, és tot això que ha passat amb Lluís Companys: la llei de la memòria no anul·la les penes del franquisme, sinó que fa que les víctimes, els parents —si en tenen—, hagin d'anar a

Madrid individualment a demanar una mena de certificat que els exoneri. Com va fer la néta de Companys, Maria Lluïsa Gally. Fou un episodi de parc temàtic. I va mostrar que la continuïtat del feixisme a Europa té els seus contraforts dins l'Espanya actual.

—Parleu d'un estat incapaç de superar la dictadura franquista...

—És evident que l'*statu quo* i la permissivitat i la falta de ganes d'investigar ens col·loca en una situació molt diferent del Brasil, per exemple, on Lula ha tingut tot un equip de juristes i d'experts en drets humans que, després de deu anys de feina, han fet un llibre amb els noms i cognoms dels militars i policies del règim brasiler dictatorial que van fer malvestats. Però aquí, el fet que Martín Villa sigui president de Sogecable —que se suposa que és l'alternativa mediàtica que en teoria representa un sector progressista— vol dir que la jugada de resituar dins de l'actual règim els pitjors elements de l'època anterior s'ha fet amb èxit total. De moment, aquesta sensació es plasma en una realitat molt important i no prou subratllada: el fet que Amnistia Internacional, Human Rights Watch i Juristes sense Fronteres hagin dit que la llei de la memòria és absolutament inacceptable. Per bé que no sembla que a cap socialista això li hagi tret la son. De fet...

—Digueu.

—Mai no puc vèncer la temptació de parlar d'un llibre magnífic, aparegut l'any 1978, escrit pel catedràtic de la universitat de Columbia Philip Silver: *Nacionalismos y transición*. Hi exposa com Catalunya i el catalanisme són les grans víctimes de la transició. I hi explica la brutal dislocació històrica que hi ha entre el 1919 i el 1975. I no ens n'hem recuperat. Arran d'aquesta reflexió jo escric una qüestió que ha estat polèmica però que... la tornaré a dir: crec que el PSC té moltíssim a veure amb quaranta anys de franquisme sociològic.

—Per què?

—Perquè en el fons el PSC és la representació del desplaçament de la centralitat nacional catalana. N'és la plasmació. El PSC recull els fruits de la dislocació històrica que descriu Silver. Ho defenso al capítol “Maragall com a paràbola”: no sóc maragallista, però defenso que allò que li va passar i la manera com li va passar és exactament el que ens ha passat a tots els catalans: la defenestra-

ció de Maragall és, d'alguna manera, la defenestració de tots nosaltres. No hem d'oblidar que el van fer fora quan tenia un índex de popularitat altíssim: el cas d'un partit que suplanta el seu líder quan té tants punts d'avantatge respecte als altres és únic! Vol dir que passa alguna cosa, que les prioritats són unes altres: són espanyoles. De fet, crec que els elements catalanistes que hi ha al PSC cada dia estan més sols. I és molt trist haver de dir que és un partit que considero que té una voluntat no dissimulada de contribuir a desnacionalitzar Catalunya.

—**Feu una auditoria a Espanya per analitzar el tracte que dispensa a Catalunya. Quin n'és el resultat?**

—Que la nostra incompatibilitat social, política, moral, religiosa, cultural... és tan explícita i palpable, que jo crec que ha de formar part d'un motor que ens impulsi. I no cal que sigui res guiat necessàriament per termes com ara *independentisme* —fixeu-vos que és una paraula que faig servir molt poc, al llibre. Intento explorar unes altres vies, les que tenen a veure amb les relacions humanes, amb la impunitat, amb allò que és exigible d'un règim democràtic, perquè estic segur que, si ho fem, veurem que hi ha incompatibilitats molt grans entre espanyols i catalans. Aquí, fins i tot la part del Parlament més, diguem-ne, nacionalment tova té un ànim i una voluntat de recuperació de la democràcia infinitament més pronunciat que no pas a les Corts de Madrid, on ja s'ha vist que aconseguir que et retornin uns tristos documents decomissats per una dictadura et costa tantíssims anys (i durant els quals has de sentir discursos franquistes químicament purs en la part d'oposició a aquest retorn).

—**Parleu força de moral, al llibre...**

—Investigo l'ús que es fa de la moralitat contra Catalunya. I és extraordinari. No m'imagino cap estat europeu amb una conferència episcopal que debatés insistentment si és necessari fer un document sobre la bondat intrínseca de la *unidad nacional*. I que ho fes justament en el període en què una de les nacionalitats històriques debat el seu estatut. En aquest sentit, és important de recordar que el diari *La Razón*, l'any 2005, va publicar un especial amb una enquesta als bisbes espanyols i, lluny de demanar-los sobre l'espiritualitat, preguntava directament sobre Catalunya. I una majoria

de bisbes no tan sols van acceptar de ser entrevistats sobre fets polítics, sinó que van respondre amb una violència extraordinària! Crec que si hagués passat en una altra banda hi hauria hagut una intervenció directa del govern estatal. Perquè tenia el deure d'intervenir-hi. De fet, demano quan serà que hi haurà una reunió urgent de ministres per fer un monogràfic sobre la situació catastròfica de la llengua catalana. Ho demano, sí. No diuen que és un bé de tots? Doncs, en canvi, assisteixen encantats a fets com ara la destrucció de TV3 al País Valencià: si això passés en un altre país d'Europa seria portada dels diaris.

—**“Estic convençut que davant la sola evidència d'aquesta mena de rebuig per raó de llengua o ètnia, en estats més democràtics s'hi prendrien mesures immediates per corregir-ho”, escriuiu.**

—Sí. I dono uns quants exemples d'aquest rebuig, però segur que qualsevol català te'n sabrà dir uns quants més. L'altre dia, per exemple, anava amb cotxe i vaig enganxar una tertúlia a RNE: com que dequeia, el responsable li va demanar a un tertulià que expliqués un acudit i directament en van dir un sobre la *gasiveria* catalana! A la principal ràdio pública! (Que, per cert, es diu *Radio Nacional de España*, el nom que Franco va donar a la seva ràdio colpista, a Burgos, el 1937). A Europa, tot això és impensa-

ble que hi passi, perquè hi ha un respecte absolut, un respecte que queda plasmat en la llei. Val a dir que a Catalunya sovint no és fins que tens converses en veu una mica baixa que no veus que hi ha un sentiment d'indignació sense el qual no es poden explicar fenòmens tan incòmpresos com el fet que el 18 de febrer de l'any 2006 i l'1 de desembre del 2007 tot el centre de Barcelona quedés absolutament colgat de manifestants convocats per una pràcticament desconeguda Plataforma pel Dret de Decidir.

—**Afirmeu que “el règim franquista ha estat un obrador bàsic per pastar la Catalunya autònoma, dòcil i políticament desactivada que tenim avui”.** No penseu que alguna responsabilitat també correspon a l'equip de casa?

—No m'agrada culpar els nostres, perquè vull que s'uneixin, que es reunixin i pensin estratègies per a recuperar un sentit de país. I ho voldria des del realisme d'una nació no gran: som els que som, de moment estem minoritzats i hem de reunir els recursos polítics que tenim. Ens hem de treure del cap que un partit sol, per si sol, ens salvarà com a país. Per això no carrego les tintes en cap autocrítica que se centri en si els uns o els altres han fet això o allò tan malament. Importa que es produeixi una situació en la qual es vegi la necessitat de reunir-se.

Núria Cadenes